

هیچ کس از مشورت بی‌نیاز نیست.
پیامبر گرامی اسلام (ص)

پیشگفتار

هدف اصلی این کتاب آشنا کردن دانشجویان با دیدگاه‌های مختلف مشاوره یا روان‌درمانی گروهی است. مفاهیم اساسی و ویژگی‌های هر یک از نظریه‌ها مانند هدف و فرایند درمانی، رابطه رهبر گروه و اعضا و فنون و روش‌های خاص آنها مورد بحث و تحلیل قرار می‌گیرد. این کتاب به دانشجویان این رشته کمک می‌کند تا با دید وسیع‌تری نسبت به افکار و نظرات اساسی درمانگران گوناگون و فنون و روش‌های عملی آنان برخورد کنند. بدیهی است دانشجویان، دانش و تجربه لازم برای ترکیب این رویکردها و مهارت در به کارگیری عملی آنها را به سهولت و صرفاً با مطالعه یک یا دو منبع فرا نخواهند گرفت؛ زیرا این فرایند، به سالها مطالعه، آموزش و تجربه‌های عملی مشاوره و روان‌درمانی گروهی نیاز دارد. تأکید بر یک نظریه یا رویکرد در برنامه‌های تربیت مشاور، به‌ویژه در سالهای نخست، می‌تواند بسیار خطرناک باشد؛ زیرا استفاده از یک رویکرد، میزان بازده کارآمد مشاوران را با مراجعان بعدی بسیار محدود می‌سازد.

باید توجه داشت که بحث، «صحیح» یا «غلط» بودن نظریه نیست، بلکه هر یک از این رویکردهای درمان گروهی دارای ابعاد بسیار مهم و مفید بوده و اعتبار خاص خود را دارد؛ ضمن اینکه محدودیت‌هایی نیز دارد که در جای خود لازم است از نظر درمانگران پنهان نماند و مورد توجه قرار گیرد.

معرفی کوتاه نظریه‌های گوناگون در مشاوره و روان‌درمانی گروهی در این کتاب همانند آثاری چون «نظریه‌های شخصیت» هال و لیندزی و نیز «نظریه‌های یادگیری» هیلگارد و «نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی» کورسینی می‌تواند بدون

بحث تفصیلی و تحلیلی درباره مبانی نظری هر یک از مباحث، دانشجویان را در معرض دانش نظریه‌ها و رویکردهای گوناگون قرار دهد.

بر این اساس، در کتاب حاضر یازده نظریه معتبر که در گروه‌درمانی کاربرد مؤثری دارد، مطرح شده است. این نظریه‌ها عبارتند از: رویکرد روان‌نمایشی؛ روانکاوی؛ رفتاری؛ مراجع - محوری؛ گشتالت‌درمانی؛ وجودی؛ منطقی - عاطفی؛ واقعیت‌درمانی؛ تحلیل تبادللی؛ شناختی و رویکرد انتخابی یا جامع. در ابتدای هر رویکرد، چکیده‌ای از نظریه آمده است تا خواننده با اشراف کامل درباره کاربرد نظریه، آن را در مشاوره و درمان گروهی مورد بررسی قرار دهد.

امید است مطالعه دقیق این اثر به دانشجویان رشته مشاوره کمک کند تا با تلاش مستمر، و نیز با شناخت و درک درست از نظریه‌های گروهی، بتوانند از فنون و روشها در رویکرد مشاوره و روان‌درمانی، متناسب با ویژگیهای شخصیتی خود، نوع مراجع و ماهیت مشکل او بهره ببرند.

با گذشت نزدیک به چهار دهه از تاریخچه مشاوره در کشور و با وجود منابعی در زمینه «نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی»، تاکنون منبع خاصی در ارتباط با «نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی گروهی» به زبان فارسی در دسترس دانشجویان این رشته نبوده است. لذا امید است این کتاب بتواند به عنوان یک منبع درسی برای دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای مشاوره، دانش‌افزایی و آموزشهای ضمن خدمت مشاوران و درمانگران علاقه‌مند به رویکردهای گروهی مفید واقع شود.

دکتر شکوه نوایی نژاد

استاد نمونه کشور